

PLATFORMDAG 17 APRIL 2025

Nature-based Solutions

Basis voor ecosysteemdiensten?!

Georganiseerd door
het Platform IJsselmeergebied i.s.m.
Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk

Doel van de dag

Een stijgende zeespiegel, frequenter voorkomende wateroverlast en droogte, de groeiende recreatiebehoefte, het gebrek aan bouwstoffen, de wens om buitendijks te bouwen, de afnemende biodiversiteit en waterkwaliteit...

Er zijn veel opgaven in het IJsselmeergebied die om creatieve en innovatieve oplossingen vragen. Nederland staat (internationaal) bekend om haar expertise en kundigheid ten aanzien van harde waterbouw. Een nieuwe trend is het werken met de natuur in de watersector. Deze werkwijze kan substantieel bijdragen aan veiligheid, waterberging, waterzuivering, meer recreatiemogelijkheden etc.

Op de Platformdag van 17 april 2025, georganiseerd bij PWN in Andijk, onderzochten overheden, belangenorganisaties en kennisinstituten, wat Nature-based Solutions zijn en hoe en waar deze ingezet kunnen worden in het IJsselmeergebied.

Aanleiding

Voor allerlei opgaven wordt ruimte gezocht in het grootste zoetwaterbekken in Nederland, het IJsselmeergebied (IJMG), een Natura2000-gebied met internationale betekenis voor de natuur. Hiervoor is creativiteit en innovatie nodig. We vroegen ons af welke rol Nature-based Solutions (NbS) kunnen spelen? Hoe ziet een NbS eruit, wat levert het op, wat kost het, welke mogelijkheden biedt het voor andere functies?

Deze Platformdag proberen we daar meer over te weten te komen.

Genodigden

Deelnemers aan het Platform IJsselmeergebied, zoals waterschappen, gemeenten, provincies, het Rijk, gebiedsbeheerders, belangenorganisaties van bedrijven, de recreatiesector, water- en natuurorganisaties, kennisinstituten en adviesbureaus.

Programma

Inleiding

Saar Foeken en Gerben Kalkman
Programmadirecteur Platform IJMG, resp. programmamanager Coalitie
Blauwe Hart Natuurlijk

Presentatie

Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk: Kennismaking, gebruik Nature-based
Solutions

Presentatie

Henk Nieboer (Platform NbS) en Alex Hekman (directeur NL2120)

Discussieronde 1

Hoe en waar kunnen NbS in het IJMG bijdragen aan de opgaven?

Discussieronde 2

Welke kennisvragen zijn er, welke innovaties zijn nodig?

Adressering kennisvragen

Conclusies

Netwerkborrel

Bijlagen

- Presentaties Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk: PWN, TBO's LNH | IFG | NM, VBN en SVN
- Presentatie Henk Nieboer (Platform NbS)
- Presentatie Alex Hekman (NL2120)
- Rapport WUR

Leeswijzer voor dit verslag

Samenvatting van de presentaties CBHN	blz. 3
De groepsopdrachten	blz. 5
Resultaten uit de discussierondes	blz. 6
Conclusies	blz. 8

Samenvatting presentaties Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk

[Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk](#) zet zich in voor een vitaal en gezond IJsselmeergebied voor nu en later. Door natuur, landschap en cultuurhistorie in het gebied te behouden en te versterken, zodat het aquatisch ecosysteem, robuust, duurzaam en gezond wordt en blijft.

De huidige partners zijn:

Gerben Kalkman, programmamanager van de Coalitie, trapt af en licht toe waarom **natuur de drager is van een duurzaam toekomst-perspectief** van het gebied. De druk op het gebied, de harde grenzen en het onnatuurlijke peil maken het gebied kwetsbaar. De Coalitie zet zich in voor het versterken van natuurlijke processen om het IJsselmeer-systeem gezond en duurzaam te maken en houden. Marker Wadden, het moerasgebied de Mokkebank, versterking van de Friese kust door de zandmotor, het Ilperveld en IJdoorn, de Vismigratierivier en de drinkwaterbuffer bij PWN zijn allemaal voorbeelden van door de Coalitie mede geïnitieerde Nature-based projecten.

*met wederzijds respect
kunnen recreatie en natuur
samengaan*

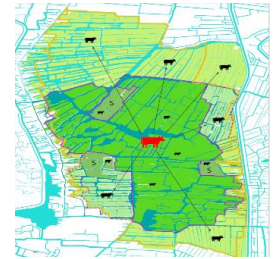
Koen Zuurbier, strategisch adviseur bij PWN, legt uit dat het IJsselmeer voor PWN **de belangrijkste drinkwaterbron** (70%) is en dat 2 **natuurgebieden** benut worden om dit water verder te **zuiveren** en op te slaan. Daarom is de duurzame gezondheid van de natuur zo belangrijk voor ons drinkwater. De druk neemt toe, de concentratie ongewenste (chemische) stoffen wordt steeds hoger en zuivering wordt steeds moeilijker. Een natuurlijker inrichting (ondieptes, voor-

de natuur als waterzuiveraar

en achteroevers, hoger winter- en voorjaarspeil) en grote biodiversiteit helpen het systeem sterker en vitaler te maken en meer in balans te komen.

Bas Rüter, directeur Landschap Noord-Holland (LNH), geeft aan wat de inzet is van de drie terreinbeheerders binnen de Coalitie, It Fryske Gea, Natuurmonumenten en LNH. **Voor het landschap en de recreatie is een toekomstbestendige, robuuste en biodiverse natuur essentieel.** LNH is bezig het IJperveld te vernatten om veengroei te bevorderen in samenwerking met de landbouw en waterschappen. Hierdoor wordt CO2 opslag bevorderd, evenals een natuurlijker watersysteem, minder vervuiling, bergingscapaciteit voor water, optimalisatie van landbouw en een beter beheer.

essentieel zijn goede afspraken over herinrichting en water- en natuurbeheer

Martijn Faber van Sportvisserij Nederland geeft aan dat het visbestand herstellende is, na de dramatische situatie 10 jaar geleden. Er zijn beroepsvissers uitgekocht en afspraken gemaakt over vangstmethodes en -hoeveelheden. **Desalniettemin staat de onderwaternatuur onder druk.** Er zijn te weinig paai- en voedselplekken, te weinig verbindingen tussen gebieden door waterkeringen en sluizen en onnatuurlijke overgangen tussen land en water en het waterpeil is onnatuurlijk. Sportvisserij zet zich in voor meer verbindingen en leefgebieden voor vissen, zodat een goede en gecontroleerde balans ontstaat tussen natuur en recreatie.

natuur en avontuur!

Leo Bruinzeel van Vogelbescherming Nederland licht toe dat het hele IJsselmeergebied een (internationaal) belangrijk Natura 2000-gebied is en een beschermde status heeft. Ondanks dat neemt het aantal beschermde vogels en vleermuizen af. De rust- en leefruimte neemt ook nog steeds af. **Een natuurlijk waterpeil is het vliegwiel van een gezonde ecologie in het IJsselmeergebied!**

vogels en vissen in het IJMG zijn noodzakelijk onderdeel van een vitaal, duurzaam ecosysteem

Presentaties Nature-based Solutions

Henk Nijboer (Platform Nature-based Solutions)

Het platform Nature-based Solutions is een samenwerking tussen Witteveen+Bos en verschillende internationale professionals uit de watersector (www.nature-basedsolutions.com). De community is in februari 2021 gestart en heeft inmiddels 2.400 leden. Henk licht toe dat het IJsselmeergebied een cruciale rol speelt in o.a. het opvangen van wateroverlast en periodes van droogte en het faciliteren van voldoende biodiversiteit. Hij laat een aantal voorbeelden zien van hoe je een watersysteem kunt versterken met Nature-based Solutions. **Natuur wordt ingezet als bondgenoot in het waterbeheer!** Natuur gaat erosie tegen, vangt piekbelasting op, zorgt voor het vertragen van de afvoer waar nodig, verhoogt de waterkwaliteit en het zelfreinigend vermogen van het systeem. Kosten van waterbeheer

dijkversterking bij de Houtribdijk met behulp van natuur

nemen daarbij af. Daarnaast legt natuur koolstof en CO₂ vast, verkoelt het het stedelijk gebied en biedt het recreatiemogelijkheden. Overal ter wereld worden Nature-based Solutions ingezet voor duurzame veiligheid.

Alex Hekman (directeur NL2120)

NL2120 is een kennisprogramma waarin wetenschap, bedrijfsleven, natuurorganisaties en onderwijs samenwerken (www.nl2120.nl). Ook wordt nauw samengewerkt met de overheid. Het oplossen van ruimtelijke problemen met Nature-based Solutions kan tot wel 37% bijdragen aan de afgesproken klimaatdoelen van Parijs en 10 tot 15% aan de CO₂-opgaven, steden zijn met NbS tot 70% koeler. Natuur is rendabel en ook gezond, in de natuur daalt je stresshormoonniveau binnen een ½ uur!

*Nature-based Solutions opschalen!
#HOE DAN?*

Doel van NL2120 is om bij te dragen aan het klimaatbestendig maken en aan het verdienvermogen van Nederland door Nature-based Solutions op te schalen. Via het Nationaal Groeifonds zijn hiervoor financiële middelen beschikbaar, via een vouchersysteem kunnen initiatieven aangemeld en door het team van NL2120 begeleid worden. Om het IJsselmeergebied duurzaam vitaal en gezond te maken, is nodig dat de **wateropgave benaderd gaat worden vanuit meervoudige functionaliteit**, dat ver vooruit wordt gekeken (flexibel blijven) en dat moeilijk te verwijderen harde oplossingen voorkomen worden (adaptief zijn).

*van maakbaarheid
naar natuurlijkheid*

De groepsoopdrachten

Aan de hand van een thema wordt in groepjes besproken wat m.b.t. dat thema de grootste opgave in het IJsselmeergebied is en of, hoe en waar Nature-based Solutions kunnen bijdragen. Daarbij wordt besproken wat randvoorwaarden zijn en welke impact het wel of niet inzetten van NbS heeft op de duurzaamheid van het gebied.

Thema's

Vervolgens wordt in een tweede ronde besproken welke kennishiaten er zijn, welke innovaties nodig zijn en wie daarvan 'eigenaar' wordt.

Resultaten uit de discussierondes

Thema Klimaatregulatie

Als grootste opgave wordt gezien het opvangen van de impact van de temperatuurstijging (o.a. CO₂ vastleggen).

Mogelijke oplossingen: meer natuurlijke land-waterovergangen (achter- en vooroevers), een natuurlijker waterpeil en verbrakken.

Kennishiaat: Hoe werkt het systeem en hoe maak je het adaptief?

Eigenaar: Deltares

Hoe kan CO₂ opgevangen en vastgelegd worden?

Eigenaar: Deltares

Hoe kun je innovatie bestuurlijk goed faciliteren?

Eigenaar: Platform IJMG

Thema Duurzame levering ecosysteemdiensten

Als grootste opgave ziet men het afstemmen van de zoetwatervoorraad op de vraag naar water.

Mogelijke oplossingen: verbeteren van de sponswerking van de bodem, transitie in de landbouw en meer aandacht voor waterbesparing in de steden om de vraag te verkleinen.

Kennishiaat: Waar kan stimulering van zilte teelt, internationalisering, verbetering van regelgeving en meer regionale differentiatie geadresseerd worden?

Eigenaar: Platform IJMG en CBHN

Thema Recreatie en beleving

Als grootste opgave wordt gezien overlast door waterplanten en te weinig ruimte om te recreëren in het IJsselmeergebied, bv. bij Medemblik, o.a. door te veel natuurbescherming (m.n. aan de Friese kust).

Mogelijke oplossingen: afkalving van de Friese kust tegengaan met vooroevers en zachte oevers en luwtes creëren voor Medemblik, die beleefbaar zijn voor recreanten.

Kennishiaat: Hoe kan het onderwaterlandschap ingezet worden om waterplantengroei te bevorderen (kranswieren) dan wel te ontmoedigen, en waarvoor kun je waterplanten als grondstof inzetten (brandstof, eiwittransitie)?

Eigenaar: Gastvrije Randmeren (+ Platform IJMG)

Thema Water

Als grootste opgave wordt gezien dat er meer dynamiek in het systeem nodig is.

Mogelijke oplossingen: het gebied kan dynamischer gemaakt worden door meer natuurlijke doorstroming te creëren, door nieuwe sluizen, waar eilandjes voorgeplaatst worden en door meer diepte te creëren. In het Markermeer zouden meer vooroevers gecreëerd moeten worden, bv. bij de dijk bij Medemblik richting de Oude Zeug.

Kennishiaat: Hoe bewerkstellig je een gezonde circulatie/stroming met NbS (zou de Houtribdijk op een veilige manier, met NbS, gedeeltelijk open kunnen)?

Eigenaar: Platform IJMG en RWS

Thema Beschikbaarheid grondstoffen

Als belangrijkste opgave wordt gezien dat zandwinning beter afgestemd moet worden op het behoud van het ecosysteem. Daar moet eerst beter over worden nagedacht.

Kennishiaat: Hoe ziet een duurzaam systeem, waarbinnen grondstoffen gewonnen kunnen blijven en dat klimaatveranderingen aankan, eruit?

Eigenaar: Platform IJMG, werkspoor EBW

Thema Duurzaam acuatisch Ecosysteem

Men ziet als grootste opgave het behalen van de gestelde doelen vanuit de Kaderrichtlijn Water (chemisch en ecologisch).

Mogelijke oplossingen: mestvrije zones benutten voor riet, lisdodde etc., het creëren van een terrassensysteem, een binnenmeer in het Markermeer, meer vismigratiemogelijkheden door de Houtribdijk, meer mangroven, rijshoutendammen. Verontdiepen van diepe putten, zorg dat sloten schoner worden, zodat deze als verbindingen voor vissen kunnen werken. Geef aan dit alles een impuls via het nieuwe peilbesluit.

Kennishiaat: Hoe krijg je de politiek mee en in hoeverre is de landbouwsector bezig met verzilting?

Eigenaar: Platform IJsselmeergebied (de gemeente Lelystad is bezig met een kenniscentrum).

Thema In internationaal perspectief

Grootste opgave is om een integrale visie op waterbeheer te ontwikkelen. Op 27 augustus 2025 is het World Lake Day (georganiseerd door de Verenigde Naties).

Kennishiaten: Hoe gaat men in het buitenland om met het maken van een integrale planning t.a.v. water?

Eigenaar: Deltares en Platform IJMG

Hoe lossen we het PFAS probleem op, wat kun je op Europees niveau/centraal doen?

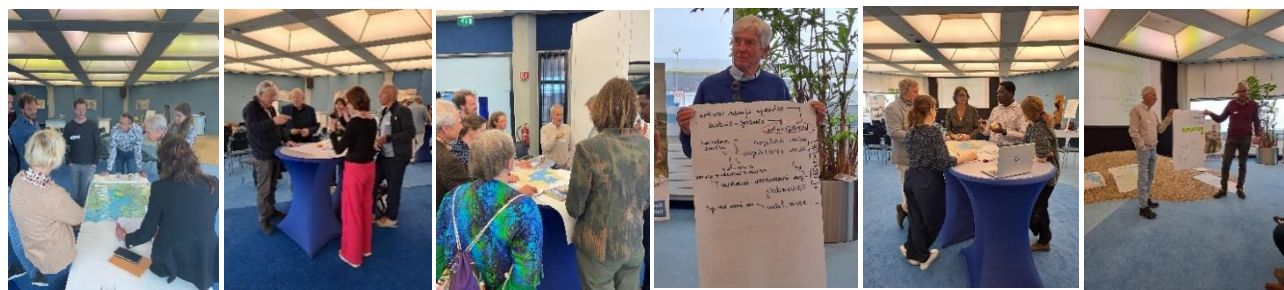
Eigenaar: Platform IJMG

Hoe kun je alternatieven uitwerken voor boeren op land, zoals innovatie teelt op water?

Eigenaar: Deltares (i.s.m. Platform IJMG, CBHN)

Hoe koppelen we Future Lakes met NL2120, via een gezamenlijk project?

Eigenaar: Deltares, WUR Aeres, UvA, NL2120, Platform IJMG, CBHN

Conclusies

Deelnemers gaven aan geïnspireerd te zijn door het concept van Nature-based Solutions.

NL2120 kan helpen deze te ontwikkelen en toe te passen (vouchersysteem).

De maatschappelijke opgaven in het IJsselmeergebied zijn groot, ingewikkeld en divers. De toenemende droogte, wateroverlast, vervuiling en gebruiksbehoefte verstoren de natuurlijke processen.

Er werd door meerdere sprekers aangegeven dat een gezond en vitaal ecosysteem in het IJsselmeergebied van cruciaal belang is voor de kwaliteit en beschikbaarheid van ons (drink)water en andere ecosysteemdiensten.

Geconcludeerd werd dat het belangrijk is om het watersysteem zo in te richten dat het flexibel en adaptief is, zodat de veiligheid, vitaliteit en beschikbaarheid van ecosysteemdiensten in de toekomst gegarandeerd zijn.

Nature-based Solutions zijn daarvoor een goed hulpmiddel; duurzaam, rendabel en met voordelen voor verschillende functionaliteiten. Er worden vele plekken en vormen van Nature-based Solutions mogelijk geacht in het IJsselmeergebied. Er is enthousiasme en bereidheid om daar mee aan de slag te gaan!

Er zijn verschillende kennishiaten benoemd. Zo is er behoefte aan meer begrip van de werking van het water- en ecosysteem in het IJsselmeergebied. Hoe ziet een duurzaam en vitaal IJsselmeergebied er concreet uit? Waar is rust en ruimte nodig, waar kan gerecreëerd worden, waar is ruimte voor grondstoffenwinning?

En er is behoefte aan meer samenwerking om regionaal en internationaal stappen te kunnen zetten naar een duurzamer en vitaler watersysteem.

Contacten zijn gelegd, kennisvragen zijn door 'eigenaren' omarmd, er is werk aan de winkel! Laten we samen de natuur als bondgenoot inzetten!

